

1. *Lappula patula* (L e h m.) M e n y h.

Lopúšik rozložitý

Lappula patula (L e h m.) M e n y h. Kal. Vid. Növen. p. 120, 1887.

Bazionym: *Echinosperrum patulum* L e h m. Pl. Asperif. 2: 124, 1818.

Syn.: *Lappula marginata* (B i e b.) G ü r k e subsp. *patula* (L e h m.) S o ó - *L. redowskii* (H o r n e m.) E. L. G r e e n e subsp. *patula* (L e h m.) S o ó - *L. marginata* auct.

Jednoročná, zriedka ozimná, sivastá bylina. Byl' zväčša jednotlivá, tuhá, priama, spravidla v dolnej polovici, často takmer od bázy rozkonárená, zriedka jednoduchá, (5-)10-35(-70) cm vysoká, konáre priamo odstavajúce, takmer po celej dĺžke s kvetmi. Byl' i konáre pritisnuto štetinaté. Prízemné listy v ružici, podlhovasté až úzko lopatkovité, postupne zúžené do krátkej stopky, dlhšie ako byľové, skoro zasychajúce. Byľové listy sediace, široko až úzko čiarkovité, tupé až krátko končisté, (1,5-)2-4(-5,5) × 0,1-0,4(-0,7) cm veľké, roztrúsene štetinaté až odstavajúco páperisté, štetiny na ± nezreteľných bielych bradavičkách. Závinky ± husté, v čase plodu predĺžené, až 25 cm dlhé, súplodie jednostranné. Listene čiarkovité až úzko kopijovité, mnohokrát dlhšie ako kvetná stopka. Kvetná stopka krátka, 0,8-1(-2) mm dlhá, po odkvitnutí sa nepredlžuje, priama, hrubá, husto chlpatá, 3-8-krát kratšia ako kalich. Kvety drobné. Segmenty kalicha podlhovasto čiarkovité, 1,5-2,5(-3) mm dlhé, v čase plodu 4-5(-7) mm dlhé, ± tupé, hviezdovito rozostavené, odstavajúco chlpaté, dlhšie ako plody. Koruna (2,5-)3-3,5(-4) mm dlhá, o málo dlhšia ako kalich, nebovomodrá, zriedka biela, rúrka koruny s priemerom 1-1,5 mm, lem koruny s priemerom 2-3,5 mm, laloky lemu široko vajcovité, krátke, výrastky (fornices) v ústí hrdla korunnej rúrky, rovnako dlhé ako široké, ± tupé. Plody vrtidlovito kuželovité, 2-3,5 mm dlhé, všetky tvrdky rovnakého tvaru, úzko trojhranno vajcovito hruškovité, ± 3 mm dlhé, bez krídel alebo lemu, chrbtová plôška kopijovitá až úzko kopijovitá, rovná, hladká alebo pokrytá ostrými bradavičkami, niekedy bradavičky s kotvičkovitými vrcholmi, bez zreteľného valu, na okraji s jediným radom kotvičkovitých ostníc. Ostníc tenké, v počte (6-)8-10(-12), 1,5-2,5 mm dlhé, najmenej 2-krát dlhšie ako šírka chrbtovej plôšky, na báze volné, oddialené, bočné plochy tvrdiek ostro bradavičnaté, drsné, zriedka hladké. Čnelka 0,5 mm dlhá, v čase plodu nepresahuje vrcholy tvrdiek.

Chromozómy: $2n =$

Biológia, ekológia, fytoecológia. Terofyt. Kvitnutie jún-august. Rastie v suchých trávnych porastoch, na výslunných stráňach, v stepných spoločenstvách, na suchších ruderálnych miestach, napr. pri cestách, druhotne na železničných tratiach a rudných skládkach. Na Slovensku známy iba v planárnom stupni. V susedných krajinách rastie v spoločenstvách radu *Festucetalia valesiacae* a *Onopordion acanthii*.

Rozšírenie na Slovensku. Na území novozistený druh, s jedinou lokalitou pri Štúrove. Ide o taxón so širokým euroázijským rozšírením, ktoré sa končí pri Dunaji v Strednom Maďarsku. Niektorí botanici považujú výskyt v Maďarsku za pôvodný, iní za druhotný. Už po dlhý čas ho nepotvrdili. Otázka pôvodnosti na Slovensku je rovnako proble-